

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E. d)

FIZICĂ

Filiera teoretică – profilul real, Filiera vocațională – profilul militar

- Sunt obligatorii toate subiectele din două arii tematice dintre cele patru prevăzute de programă, adică: A. MECANICĂ, B. ELEMENTE DE TERMODINAMICĂ, C. PRODUCEREA ȘI UTILIZAREA CURENTULUI CONTINUU, D. OPTICĂ
- Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Munkaidő 3 óra.

A. MECHANIKA

12. Teszt

Ismert a gravitációs gyorsulás értéke: $g = 10 \text{ m/s}^2$.

I. Az 1-5. kérdések esetén a helyes válasz betűjelét írjátok a vizsgalapra.

(15 pont)

1. A Δt időintervallumra számolt $\vec{a}_m$ közepgyorsulás vektor iránya és irányítása mindig megegyezik:

a. a Δt időintervallum alatt történő $\Delta \vec{r}$ elmozdulás vektor irányával és irányításával;

b. a Δt időintervallumra vonatkozó $\vec{v}_m$ közepsebesség vektor irányával és irányításával;

c. a pillanatnyi $\vec{v}$ sebességvektor irányával és irányításával;

d. a Δt időintervallum alatt történő $\Delta \vec{v}$ sebességváltozás vektor irányával és irányításával **(3p)**

2. Egy motor F modulusú húzóerőt fejt ki egy testre miközben az erő irányában és irányításával megegyezően v állandó sebességgel mozditja el ℓ távolságon Δt idő alatt. A motor teljesítménye:

a. $P = F \cdot v$ b. $P = F \cdot \ell$ c. $P = F \cdot \Delta t$ d. $P = \ell / \Delta t$ **(3p)**

3. Egy $m = 20 \text{ t}$ tömegű repülőgép $h = 1 \text{ km}$ magasan repül ahhoz a szinthez viszonyítva, ahol a gravitációs helyzeti energiát nullának tekintjük. A repülő-Föld rendszer gravitációs kölcsönhatásának potenciális energiája ebben a helyzetben megközelítőleg:

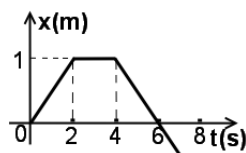
a. $2 \cdot 10^2 \text{ J}$ b. $2 \cdot 10^5 \text{ J}$ c. $2 \cdot 10^7 \text{ J}$ d. $2 \cdot 10^8 \text{ J}$ **(3p)**

4. Az erő számértékének mértékegysége az S.I.-ben:

a. F   b. J   c. N   d. W **(3p)**

5. A mellékelt ábrán egy egyenes vonalú mozgást végző test helyzetének a koordinátáját ábrázolták az idő függvényében. Az egyik időpillanat, amikor a test nyugalomban van:

a. $t = 1 \text{ s}$ b. $t = 3 \text{ s}$ c. $t = 5 \text{ s}$ d. $t = 6 \text{ s}$ **(3p)**

II. Oldjátok meg az alábbi feladatot:

(15 pont)

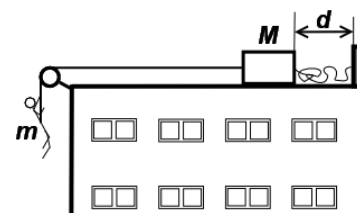
Egy filmezés során az $m = 70 \text{ kg}$ tömegű kaszkadőr egy ideális állócsigán átvezetett, elhanyagolható tömegű, nyújthatatlan kötél segítségével ereszkedik lefelé egy épület fala mentén. A kötél másik végéhez egy M tömegű test van erősítve, az épület vízszintes tetején. Az ereszkedés során a kaszkadőr keze és az M tömegű test között levő kötél hosszúsága állandó. A test és az épület teteje közötti csúszósúrlódás együtthatója: $\mu = 0,7$. Kezdetben a test egy rögzített állványtól $d = 1 \text{ m}$ távolságra található. A test és állvány egy rugalmas húrral van összekötve, amelynek a rugalmassági állandója $k = 680 \text{ N/m}$, megnyújtás előtti hossza $\ell_0 = 5 \text{ m}$ és keresztmetszetének sugara $r = 1 \text{ cm}$, amint a mellékelt ábrán is látható. A kaszkadőr nem érinti meg az épület falát. Amíg a rugalmas húr nem kezd el megnyúlni, addig a kaszkadőr $v = 2 \text{ m/s}$ állandó sebességgel ereszkedik lefelé.

a. Számítsátok ki az épület tetején levő M tömegű test tömegét;

b. Mennyi ideig tart az állandó sebességgel történő ereszkedés?

c. Határozzátok meg a kaszkadőr gyorsulását, amikor a rugalmas húr megnyúlása $\Delta \ell = 0,5 \text{ m}$. A mozgás során a kaszkadőr nem éri el a földet, az M tömegű test pedig nem hagyja el a tetőt.

d. Számítsátok ki a rugalmas húr anyagának a rugalmassági modulusát.

III. Oldjátok meg az alábbi feladatot:

(15 pont)

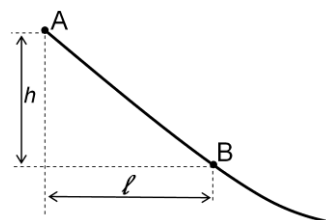
Egy síugrópálya felső szakasza olyan lejtőnek tekinthető, amelynek vízszintes vetülete $\ell = 35 \text{ m}$ hosszúságú, amint a mellékelt ábrán látható. Egy $M = 80 \text{ kg}$ tömegű síugró a pálya felső, A pontjából nyugalomból indul és a lejtő alsó, B pontjához $v = 90 \frac{\text{km}}{\text{h}}$ sebességgel érkezik. A sítalp és a hó közötti csúszósúrlódás együtthatója $\mu = 0,05$, a légellenállás pedig elhanyagolható.

a. Számítsátok ki a síző mozgási energiáját akkor, amikor áthalad a B ponton.

b. Ábrázoljátok a sízőre ható erőket, amikor csúszik lefelé a lejtőn.

c. Számítsátok ki a súrlódási erő által végzett munkát, a lejtőn való csúszás ideje alatt.

d. Határozzátok meg a síugrópálya (lejtő) h magasságát.

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E. d)

FIZICĂ

Filiera teoretică – profilul real, Filiera vocațională – profilul militar

- Sunt obligatorii toate subiectele din două arii tematice dintre cele patru prevăzute de programă, adică: A. MECANICĂ, B. ELEMENTE DE TERMODINAMICĂ, C. PRODUCEREA ȘI UTILIZAREA CURENTULUI CONTINUU, D. OPTICĂ
- Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Munkaidő 3 óra.

B. TERMODINAMIKA ELEMEI

12. Teszt

Ismertek: az Avogadro szám $N_A = 6,02 \cdot 10^{23} \text{ mol}^{-1}$, az ideális gázállandó $R = 8,31 \frac{\text{J}}{\text{mol} \cdot \text{K}}$. Egy tetszőleges állapot

esetén az ideális gáz állapotváltozói között fennáll a következő összefüggés: $p \cdot V = \nu RT$.

I. Az 1-5. kérdések esetén a helyes válasz betűjelét írjátok a vizsgalapra.

(15 pont)

1. A mértékegységek jelei megegyeznek az S.I.-ben használtakkal; a fajhő mértékegysége:

- a. $\frac{\text{J}}{\text{kg} \cdot \text{K}}$ b. $\frac{\text{J}}{\text{kg} \cdot \text{mol}}$ c. $\frac{\text{J}}{\text{mol} \cdot \text{K}}$ d. $\frac{\text{J}}{\text{K}}$ **(3p)**

2. Annak a fizikai mennyiségnek a neve, amely számszerűen megegyezik azzal a hőmennyiséggel, amely 1K-el változtatja meg egy test hőmérsékletét:

- a. fajhő   b. mólhő   c. hőkapacitás   d. fűtőérték **(3p)**

3. A mechanikai munka és a hőmennyiség olyan fizikai mennyiségek, amelyek jellemzik:

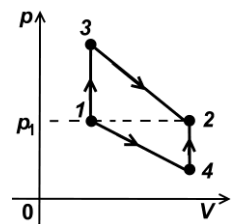
- a. a molekulák hőmozgásának az erősségét egy termodinamikai rendszerben;
b. egy termodinamikai rendszer energetikai állapotát;
c. a termodinamikai rendszert alkotó molekulák közötti kölcsönhatási energiát;
d. a termodinamikai rendszer és a környezete közötti energiacsere; **(3p)**

4. Adott mennyiségű ideális gáz térfogata 20% -al csökken, miközben a hőmérséklete állandó. Hogyan változik a gáz nyomása az adott termodinamikai folyamat során:

- a. növekszik 20%-kal;   b. növekszik 25%-kal   c. csökken 20%-kal;   d. csökken 25%-kal **(3p)**

5. Egy mol ideális gáz a kezdeti, 1-es állapotból a $p_1 = p_2$ nyomással jellemzett 2-es állapotba, kétféleképpen juthat el: $1 \rightarrow 3 \rightarrow 2$ vagy $1 \rightarrow 4 \rightarrow 2$ folyamatokon keresztül, amint a mellékelt ábrán látható. A rendszer és a környezete között cserélt hőről elmondható, hogy:

- a. legnagyobb az $1 \rightarrow 3 \rightarrow 2$ állapotváltozások során;
b. legnagyobb az $1 \rightarrow 4 \rightarrow 2$ állapotváltozások során;
c. legkisebb az $1 \rightarrow 3 \rightarrow 2$ állapotváltozások során;
d. egyforma mindkét folyamat során; **(3p)**

II. Oldjátok meg az alábbi feladatot:

(15 pont)

Egy merev falú edény térfogata $V = 16,62 \text{ L}$. Az edényben $m_1 = 16 \text{ g}$ tömegű, ideális gáznak tekinthető oxigén van, $p = 150 \text{ kPa}$ nyomáson. Az edény úgy van tervezve, hogy a rajta levő szelep akkor nyit ki, amikor az edényben levő gáz nyomása eléri a $p_{\text{max}} = 450 \text{ kPa}$ értéket. Az oxigén móltömege

$$\mu_1 = 32 \cdot 10^{-3} \frac{\text{kg}}{\text{mol}}.$$

- a. Határozzátok meg az edényben található gáz anyagmennyiségét.
b. Határozzátok meg az edényben található oxigén hőmérsékletét.
c. Az edényben levő oxigént összekeverjük, ugyanolyan hőmérsékletű, $m_2 = 1 \text{ g}$ tömegű héliummal

$\left(\mu_2 = 4 \cdot 10^{-3} \frac{\text{kg}}{\text{mol}} \right)$. Számítsátok ki az így kapott gázkeverék móltömegét

d. Állapítsátok meg, hogy a folyamat során kinyilik-e a szelep. Indokoljátok meg a választ.

III. Oldjátok meg az alábbi feladatot:

(15 pont)

Egy vízszintes helyzetű, súrlódásmentesen mozgó dugattyúval elzárt hengerben egyatomos ideális gáz található. Amikor a dugattyú egyensúlyban van, a gáz térfogata $V_1 = 1 \text{ L}$, nyomása pedig $p_1 = 10^5 \text{ Pa}$. Miközben a dugattyú rögzítve van, a gázt nagyon lassan felmelegítik a 2-es állapotba, míg a nyomása $p_2 = 2p_1$ nem lesz. Ez után a gáz izoterm állapotváltozáson megy át, amíg a térfogata $V_3 = 4V_1$ lesz. A gáz

izochor mólhője $C_V = \frac{3}{2} R$. Adott: $\ln 2 \approx 0,7$.

- a. Ábrázoljátok $p - V$ és $p - T$ koordináta rendszerben, a fenti termodinamikai folyamatokat.
b. Számítsátok ki a gáz belső energiáját a kezdeti állapotban.
c. Számítsátok ki a gáz által végzett mechanikai munkát a fenti két állapotváltozás során.
d. Számítsátok ki a gáz és a környezete között cserélt teljes hőmennyiséget a két állapotváltozás során.

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E, d)

FIZICĂ

Filiera teoretică – profilul real, Filiera vocațională – profilul militar

- Sunt obligatorii toate subiectele din două arii tematice dintre cele patru prevăzute de programă, adică: A. MECANICĂ, B. ELEMENTE DE TERMODINAMICĂ, C. PRODUCEREA ȘI UTILIZAREA CURENTULUI CONTINUU, D. OPTICĂ
- Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Munkaidő 3 óra.

C. AZ ELEKTROMOS ÁRAM ÉLŐÁLLÍTÁSA ÉS FELHASZNÁLÁSA

12. teszt

I. Az 1-5. kérdések esetén a helyes válasz betűjelét írjátok a vizsgalapra.

(15 pont)

1. Ugyanazokat a jelöléseket használva, mint a fizika tankönyvek, az $E \cdot I \cdot \Delta t$ szorzata által meghatározott fizikai mennyiség mértékegysége az S.I-ben:

- a. $W \cdot s$ b. $\frac{W}{s}$ c. $J \cdot s$ d. $\frac{J}{s}$ **(3p)**

2. Egy $\ell = 3,14 \text{ m}$ hosszúságú és $\rho = 1,72 \cdot 10^{-8} \Omega \cdot \text{m}$ fajlagos ellenállású rézből készült huzal ellenállása $R = 1,72 \Omega$. A huzal keresztmetszetének átmérője megközelítőleg:

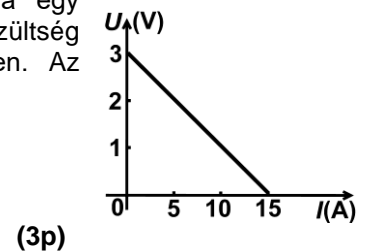
- a. 0,10 mm   b. 0,15 mm   c. 0,20 mm   d. 0,25 mm   **(3p)**

3. Egymás után rövidre zárunk három elektromos akkumulátort. Merve a rövidzárlati áramaik az azt kapjuk, hogy ezek rendre: 8 A, 10 A, 12 A. Ha ezt a három akkumulátort párhuzamosan kapcsoljuk, akkor a keletkezett telep eredő belső ellenállása $r = 1,2 \Omega$ lesz. Határozzátok meg a telep elektromotoros feszültségét:

- a. 10 V   b. 24 V   c. 30 V   d. 36 V   **(3p)**

4. Egy E elektromotoros feszültségű és r belső ellenállású áramforrásra egy fogyasztót kapcsolnak. A mellékelt grafikonon az áramforrás sarkain mért feszültség van ábrázolva az áramkörön áthaladó áram erősségének a függvényben. Az áramforrás által a fogyasztónak leadott legnagyobb teljesítmény:

- a. 0,15 W
b. 0,45 W
c. 5,62 W
d. 11,25 W

5. Három R , $2R$ és $3R$ ellenállás előbb sorosan majd párhuzamosan kapcsolt eredőjének az aránya:

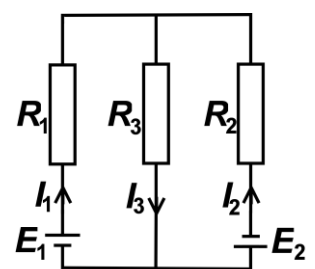
- a. 5   b. 6   c. 11   d. 36   **(3p)**

II. Oldjátok meg az alábbi feladatot:

(15 pont)

A mellékelt ábrán látható áramkörben ismertek: $E_1 = E_2 = 12 \text{ V}$, $R_1 = 2,0 \Omega$, $R_2 = 3,0 \Omega$, $R_3 = 1,8 \Omega$. Az áramforrások belső ellenállása elhanyagolható.

- a. Írjátok fel Kirchhoff törvényeit sajátosan erre az áramköri hálózatra alkalmazva.
b. Számítsátok ki az I_1 áram erősségét.
c. Számítsátok ki a feszültséget az R_3 ellenállás sarkain.
d. Milyen feszültséget mérne az az ideális voltmérő ($R_v \rightarrow \infty$), amelyet az E_2 elektromotoros feszültségű áramforrásra kapcsolnánk?

III. Oldjátok meg az alábbi feladatot:

(15 pont)

Egy $E = 24 \text{ V}$ állandó elektromotoros feszültségű és r belső ellenállású elektromos generátor sarkaira rendre az $R_1 = 4 \Omega$, illetve az R_2 ellenállású fogyasztót kapcsoljuk. Amikor az R_1 -es fogyasztó van bekapcsolva az áramkör hatásfoka $\eta_1 = 50\%$, amikor pedig az R_2 fogyasztót kapcsolják az áramkörbe, a hatásfok értéke $\eta_2 = 0,33\% (\cong 1/3)$.

- a. Határozzátok meg az áramforrás belső ellenállását;
b. Számítsátok ki az R_2 ellenálláson áthaladó áram erősségét.
c. Számítsátok ki az R_1 fogyasztó teljesítményét.
d. A két fogyasztót egyszerre, sorosan kapcsolják az áramkörbe. Számítsátok ki a két fogyasztó által együttesen elhasznált elektromos energiát $\Delta t = 5 \text{ min}$ idő alatt.

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E. d)

FIZICĂ

Filiera teoretică – profilul real, Filiera vocațională – profilul militar

- Sunt obligatorii toate subiectele din două arii tematice dintre cele patru prevăzute de programă, adică: A. MECANICĂ, B. ELEMENTE DE TERMODINAMICĂ, C. PRODUCEREA ȘI UTILIZAREA CURENTULUI CONTINUU, D. OPTICĂ
- Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Munkaidő 3 óra.

D. OPTIKA

12. Teszt

Ismert a fény légüres térbeli sebessége $c = 3 \cdot 10^8$ m/s, valamint a Planck állandó $h = 6,6 \cdot 10^{-34}$ J · s.

I. Az 1-5. kérdések esetén a helyes válasz betűjelét írjátok a vizsgalapra.

(15 pont)

1. A szórólencse egy valódi tárgyról alkotott képe:

- a. valódi és nagyított   b. valódi és kicsinyített   c. látszólagos és nagyított   d. látszólagos és kicsinyített   **(3p)**

2. Tudva, hogy a jelölések megegyeznek a fizika tankönyvekben használt jelölésekkel, egy foton energiája:

- a. $\varepsilon = h\nu$ b. $\varepsilon = \frac{h}{\lambda}$ c. $\varepsilon = hc$ d. $\varepsilon = \frac{c}{\nu}$ **(3p)**

3. Két egymással párhuzamosan elhelyezett (A és B) síktükör közé egy kisméretű fényforrást állítanak. A fényforrás és az A tükör közötti távolság 5 cm. A két tükör közötti távolság pedig 20 cm. Számítsátok ki a fényforrás első két képe közötti távolságot, amelyek az A tükörben keletkeznek:

- a. 5 cm   b. 10 cm   c. 20 cm   d. 30 cm   **(3p)**

4. Egy levegőből ($n_{\text{aer}} \approx 1$) érkező fénysugár, 45° -os szög alatt esik az $n = 1,41 \approx \sqrt{2}$ törésmutatójú optikai közeg felületére. A megtört sugár és a beeső sugár iránya által bezárt szög értéke:

- a. 15° b. 30° c. 45° d. 90° **(3p)**

5. Két $C_1 = 2,0 \text{ m}^{-1}$, illetve $C_2 = 4,0 \text{ m}^{-1}$ törőképeségű lencse centrált optikai rendszert alkot. Egy fénynyaláb, amely párhuzamos volt mielőtt az optikai rendszerre jutott volna, párhuzamos lesz a rendszeren való áthaladás után is. A két lencse közötti távolság:

- a. 60 cm   b. 75 cm   c. 3 m   d. 6 m   **(3p)**

II. Oldjátok meg az alábbi feladatot:

(15 pont)

A stúdiókban használt fényképezőgépek ma már optikai múzeumokban vagy fotóművészek gyűjteményében láthatóak. Ezek a fényképezés történetének fontos elemei, de nagy méreteik miatt kényelmetlenek voltak, és egyre ritkábban használták őket. A fényképezett tárgyról érkező fénysugarak áthaladnak az objektíven (a fényképezőgép egyik alkotó elemén, amely képet hoz létre a tárgyról). Egyik ilyen, régi típusú gép objektívjét két vékony, egymással ragasztott lencse alkotta: az egyik (L_1) szimmetrikus, kétszeresen domború $n_1 = 1,5$ törésmutatójú üveg, a másik pedig egy divergens meniszkusz (L_2) lencse volt. Az (L_2) lencse fókusz távolsága $f_2 = -70$ cm. A két lencséből alkotott rendszer fókusz távolsága $f = 30$ cm. A tárgyról alkotott kép egy olyan ernyőn keletkezik, amely mozgatható a lencserendszer mögött. Amikor az ernyő maximális távolságra van az objektívtől, akkor rajta éles kép keletkezik az objektív előtt $-x_1 = 90$ cm távolságra elhelyezett tárgyról. Miután kialakult az éles kép az ernyőt kicserélték a fényképező lemezre (filmre). Számítsátok ki:

- a. az (L_2) lencse törőképeségét.
b. az ernyő és a lencserendszer közötti maximális távolságot.
c. a rendszer lineáris nagyítását, amikor a tárgy $-x_1 = 90$ cm távolságra van az objektív előtt.
d. a szimmetrikus, kétszeresen domború (L_1) lencse görbületi sugarainak a modulusát.

III. Oldjátok meg az alábbi feladatot:

(15 pont)

Egy Young típusú berendezés koherens fényforrása $\lambda = 555$ nm hullámhosszúságú monokromatikus sugárzást bocsájt ki. A fényforrás a berendezés szimmetriatengelyén helyezkedik el, $d = 1,0 \cdot 10^{-1}$ m távolságra a két réssel ellátott lemeztől, a rések és a kivetítő ernyő közötti távolság $D = 1,10$ m. Merve az ernyőn az elsőrendű maximumok közötti távolságot

azt kapják, hogy ennek értéke $a = 1,11$ mm. Határozzátok meg:

- a. a berendezés két rése közötti távolságot;
b. azoknak a sugaraknak az útkülönbségét, amelyek a harmadrendű interferencia minimumot hozzák létre a berendezés szimmetriatengelye fölötti tartományban;
c. Növelik az ernyő és a rések közötti távolságot, $b = 1,10$ m értékkel.

Határozzátok meg ebben az esetben az interferenciaábra új sávközét.

d. Elmozdítják az S fényforrást $h = 1$ mm távolsággal a szimmetriatengelyhez viszonyítva, a résekkel párhuzamosan, amint a mellékelt ábrán látható. Az E ernyő és a rések közötti távolság a c. alpontnak felel meg. Határozzátok meg milyen távolságon mozdul el a középponti maximum.

